

Ayten Coşkunoglu Bear

- Ayten Hocam, ODTÜ'nün kuruluş yıllarından bugüne dek bu üniversiteye ve fakültemize hizmet etmiş, uzun yıllar mesleğinize gönül ve emek vermiş bir akademisyensiniz. Sizin bu süreçte yaşadıklarınız, deneyimleriniz bizler için çok önemli ve değerli... Bu nedenle sizinle bir röportaj yapmak istiyoruz. Bize akademik özgeçmişinizden biraz bahsedebilir misiniz?

Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinin İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümünde iki yıl asistanlık yaptıktan sonra Fulbright bursu alarak 1958 yılında Amerika'ya gittim ve Bryn Mawr College'dan master derecesi aldım. Tezim İngiliz Romantik şairi John Keats üzerineydi. Türkiye'ye döndüğüm zaman gazete ilânlarında ODTÜ'nün öğretim görevlisi ihtiyacı olduğunu gördüm ve 1 Eylül 1961'de müracaat ettim. O sırada ODTÜ'de Hazırlık Birimi kurulmaktaydı. İdari görevde Mr. Diamond diye bir İngiliz öğretim görevlisi vardı. Daha sonra Kıbrıslı bir öğretim görevlisi, Faruk İrfaneri geldi ve 1961'de biz üç kişi olarak TBMM'nin arkasında gri bir binada ilk görevimize başladık. Yirmişer kişilik barakalarda derslerimizi yapardık. 8.40'ta derse başlayıp 15.40'a kadar devam ederdik. Sonra Beşeri İlimler Bölümüne geçerek bütün fakültelerin birinci sınıf öğrencilerinin aldığı İngilizce derslerini vermeye başladım. Zamanla yerleşke geliştirdi ve 1963 yılında bütün fakülte ve idari birimler yerleşkeye taşındılar. İngilizce öğretim görevlilerinin ofisleri yoktu. Ders sonrası Mimarlık Fakültesi binasının girişindeki boşlukta toplanırdık. Şimdiki

Mühendislik Fakültesinin bulunduğu alanlarda kurulan barakalarda derslerimizi yapardık. İnşaat Mühendisliği Bölümünün binası yapıldıktan sonra bize bir kat verdiler. O binada iki yıl çalıştıktan sonra İdari İlimler Fakültesine gönderdiler bizi. Yeni yapılmış bu Fakülte binasının zemin katındaki ofisleri bizlere tahsis ettiler. O sırada ben doktora tezime üzerinde çalışıyordum. 1964 yılında İngiliz Kültür Heyetinin bursuyla Oxford Üniversitesine gittim. Bir yıl orada doktora araştırmalarımı yaptım. Türkiye'ye dönüp ODTÜ'deki görevime devam ettim. Aynı zamanda İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümünde Prof. Gwyn Williams yönetiminde doktora tezime devam ediyordum. Hafta sonlarında İstanbul'a giderdim ve Prof. Williams ile tez üzerinde konuşur, tartışırdık.

ODTÜ'nün ilk zamanlarında bizler, ben ve diğer hocalar, hepimiz çok hevesliydik böyle yeni bir öğretim kurumunda çalıştığımız için. Yerleşkeyi ağaçlarla donattık, alabildiğine bir özgürlük vardı. ODTÜ ruhu bu! Rektör Kemal Kurdaş bizleri tanır ve önemserdi. Mesela benimle konuştuğunu anımsıyorum. Hiç unutmam, "Ben öğretmenlik yapmadım, fakat öğretmenlere saygım vardır. Sizin gibi çalışkan, gayretli hocaları takdir ederim." gibi güzel şeyler söylemişti bir keresinde. Bütün fakültelerde öğrencilerimizin İngilizce seviyesi çok iyiydi o dönemlerde. Biz Mühendislik, Mimarlık, İdari İlimler Fakültesi öğrencileriyle romanlar tartışırdık. Çok zevkli geçerdi derslerimiz. O sırada doktora tezimi yazıp bitirdim. 1967 yılında İstanbul Üniversitesi'nde Prof. Dr. Vahit Turhan, Prof. Dr. Berna Moran ve Latin Dili ve Edebiyatı Profesörü Faruk Zeki Perek vardı jürimde. İstanbul Üniversitesi'nde bu gelenekmiş: esas alanım İngiliz edebiyatı olmakla beraber ikinci alan olarak da Latin edebiyatı üzerine sorular sordular. Dört yıl Latince çalışmıştım DTCF'de: İki yıl Latin dili, iki yıl da Latin edebiyatı. Doktora derecesi verdikleri için güzel bir seremoniyle bana cübbe giydirdiler. Doktora derecesini alınca Bölüm Başkanımız Prof. Dr. Cemal Yıldırım "Siz madem doktoranızı aldınız; artık freshman İngilizcesi vermeyin, bütün üniversiteye açık seçmeli edebiyat dersleri verin" dedi. Bu üniversitenin geleneğinde hangi alanda çalışırsa çalışsınlar, öğrenciler non-technical dersler alırlardı. O zamana kadar Beşeri İlimler Bölümünde verilen seçmeli dersler olarak felsefe, ve tarih dersleri vardı. İlk edebiyat derslerini ben başlatmış oldum. 1970 ders yılının ilk döneminde Beşeri İlimler Bölümü Fen-Edebiyat Fakültesinin bir birimi olarak yapımı yeni bitmiş olan Beşeri İlimler Binasına taşındı. Artık o fakülte, bu fakülte taşınmayacaktık. Binanın zemin katındaki ofislerin bir kısmı biz edebiyat hocalarına ve dilbilim hocalarına, diğer ofisler ise tarih ve felsefe hocalarına tahsis edilmişti. Bodrum katı da "Freshman İngilizce" hocalarına verilmişti. Zeminin üst katında Prof. Dr. Mübeccel Kıray'ın Bölüm Başkanlığını yaptığı Sosyal İlimler Bölümünün Sosyoloji kısmı ile Prof. Dr. Kemal Özinönü'nün Başkanlığındaki Eğitim Bölümü vardı. En üst katta ise Sosyal İlimler Bölümü'nün Psikoloji hocalarının ofisleri bulunuyordu.

Ofislerimize yerleşince aidiyet duygumuz perçinleşmiş oldu, ta ki Eğitim Fakültesine taşınıncaya kadar.

1970'lerde üniversitelerde siyaset açısından çok karışık durumlar vardı. Buna rağmen hiçbir öğrencimden saygısızlık görmedim. Hatta beni kurdukları Edebiyat Kulübü'ne

başkan seçtiler, sol yumruklarını kaldırarak. Çok şaşırđım aslında, çünkü siyasetle hiç uğraşmıyordum. Bu öğrencilerle çok iyi çalışmalar yaptık. Şiirler, hikâyeler yazar dergi çıkarırlardı. Çok güzel, çok doyurucu çalışmalarımız olmuştur o dönemlerde.

- O dönemlerde hangi dersleri seçmeli olarak veriyordunuz peki?

Üç ders veriyordum seçmeli olarak: Modern Fiction, Modern Drama ve Social Problems in Literature. Hep modern dönem çalıştık, çünkü bizim öğrencilerimiz çok dinamikti ve dünyada o dönemlerde neler olup bittiğini merak ediyorlardı.

- Fakültemizin ve Yabancı Diller Eğitimi Bölümünün kuruluş aşamalarından da biraz bahsedebilir miyiz? Neden İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü kurulamadı? Neden Yabancı Diller Eğitimi Bölümü çatısı altında edebiyat hocalarımız da toplandı?

1981 yılında YÖK geldi ve ODTÜ’de Eğitim Fakültesi kurulmuş ve Beşeri İlimler Bölümü lağvedilmişti. Biz Beşeri İlimler Bölümü’ndeki edebiyatçılar olarak ne yapacağız, diye kaygılandık. Beşeri İlimler Bölümü Fen-Edebiyat Fakültesine bağlı olduğu için Dekanımız Prof. Dr. Tuğmaç Sıyraç’a gittim ve ona, “Acaba Fen-Edebiyat Fakültesi’nde İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü açılabilir mi” diye sordum. Tuğmaç Bey maalesef isteğimizi reddetti. O sırada Eğitim Fakültesi kurulunca bize DTCF’den Dekan olarak Prof. Dr. Ahmet Uysal geldi. Fakülte içinde Yabancı Diller Eğitimi Bölümü de kurulmuş oldu. Bölümün en kıdemli hocası ve tek doçenti olduğum için bölüm başkanı olarak atandım. İlk öğrencilerimiz 1983 yılında bölüme geldiler. O yıl YÖK’ten tüm Yabancı Diller Eğitimi İngiliz Dili Anabilim Dallarına gelen programı aynen uyguladık. 1984 yılında ise YÖK bize ve Boğaziçi Üniversitesi’ne biraz esneklik tanıyınca lisans programımızı zenginleştirmek ve öğrencilerimizi daha iyi donatmak amacıyla edebiyat ve dilbilim derslerinin sayısını artırdık. Bu arada hem İngiliz Kültür Heyeti hem de Fulbright Komisyonu ile ilişkilere geçerek dil öğretimi ve edebiyat alanlarında konuşmacı ve ziyaretçi öğretim üyelerinin bölüme gelmelerini sağladık. Ayrıca 1985 yılında ilk defa bir Eğitim Fakültesinde İngiliz Kültür Heyetiyle “All-Turkey English Literature Seminar”ını düzenledik. Bunun bir sonucu olarak Bölümümüzün o yıllardaki mezunlarından bazıları diğer üniversitelerin İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümlerine araştırma görevlisi olarak girmeyi başardılar. O dönemler Sosyal Bilimler Enstitüsünün Başkanı Prof. Dr. Yahya Tezel’di. Anabilim dalı başkanı olarak Enstitüdeki toplantılarda bulunuyordum. Daha önce Beşeri İlimler Bölümünde kurulmuş olan İngiliz Dili Öğretimi yüksek lisans programı yeni bölüme dahil oldu. O yıllarda bölümde önemli bir sayıda edebiyat hocaları bulunduğu için hem yüksek lisans hem doktora programları açmak imkân dahilinde oldu. Başka hiç bir üniversitenin Yabancı Diller Eğitimi Bölümünde İngiliz Edebiyatı alanında y. lisans ve doktora programları olmadığı halde hem Rektörümüzün, hem Dekanımızın, hem de Enstitü Müdürünün olumlu tutumları sayesinde her iki lisansüstü edebiyat programımız kabul edildi. Bu programlar hâlâ devam etmektedir.

1998’de emekli oldum. Bütün mesleklerde olduğu gibi bu meslekte de birikim oluyor yıllar geçtikçe. Doktora derslerini büyük bir zevkle vermeye devam ediyorum. İlk Hazırlığı biz başlattık. Beşeri İlimler Bölümünde ilk edebiyat derslerini vermek bana

nasip oldu ve kurucu Bölüm Başkanı olarak bölümün gelişmesine elimden geldiği kadar katkıda bulunmaya çalıştım. Onun için ODTÜ'ye çok bağlı hissediyorum kendimi.

- ODTÜ'de bu kadar emeğiniz varken eminiz ki çok anı biriktirmişsinizdir; fakat özellikle bizimle paylaşmak istediğiniz bir ya da birkaç anınız var mıdır?

Beni en çok etkileyen iki şey anlatayım size: Çok güzel şeyler oldu ama beni asıl sarsan bir olay Kemal Kurdaş'a yapılan nezaketsizlik hatta nankörlük diyebileceğim bir davranış oldu. Kemal Kurdaş ODTÜ'ye bütün varlığıyla bağlıydı. 1969 Ocak ayında Amerikan büyükelçisi Robert Komer bizim rektörü ziyarete gelmişti. Öğrenciler bunu protesto etmek için Komer'in arabasını yaktılar, Rektörü "istenmeyen adam" ilan ettiler. Nisan ayında ise Kurdaş'ı öğrenciler ite kaka ofisinden çıkarmışlar, böyle kovarcasına kampüsten atmışlar. Yüreğim burkuldu, çünkü Kurdaş ODTÜ'nün gelişmesi, iyi bir üniversite olması için canla başla çalışan bir insandı. İlk yıllarda mezuniyet törenleri Mimarlık Fakültesi önünde yapılırdı. Kurdaş, davet ettiği konukların önünde--aralarında İsmet İnönü ve Bülent Ecevit de vardı--öğrencilere diplomalarını takdim edip kutlarken aynı zamanda birer poşet dolusu yerleşkeden toplanan vişne verirdi.

İkinci paylaşmak istediğim anı: Beşeri İlimler Bölümündeyken verdiğim seçmeli edebiyat dersleri ve öğrencilerin büyük ilgisi unutamayacağım anılar yaşattı bana. Tartıştığımız konular 20. Yüzyılın felsefi, toplumsal ve psikolojik boyutları olan, örneğin, Camus, Sartre, Kafka, Saul Bellow, Virginia Woolf, James Joyce gibi yazarların eserleriydi.

- Bir öneriniz, tavsiyeniz var mı genç akademisyenlere, öğrencilerimize?

Genç akademisyenlere tavsiye edebileceğim ilk şey yaptıkları işi sevmeleridir. Zamanlarının çoğunu araştırma yapmak ve okumakla geçirmeleri gerektiğini anlamalıdır. Bu bir fedakârlık işidir. Eğer genç akademisyen alanında başarılı olmak istiyorsa bu özveriye göstermek zorundadır. Aynı zamanda öğrencilerine anlayışla yaklaşmalıdır.

Öğrencilerimiz seçtikleri bu alanda yetkin kişiler olarak mezun olmak istiyorlarsa ellerindeki bütün olanakları iyi kullanmak zorundadırlar. Örneğin bu dört yıl zarfında bol bol okumaları, dil becerilerini geliştirmek için her yola başvurmaları gerekir. ODTÜ, öğrencilerimize bir çok alanda imkân sağlamaktadır. Onlardan yararlanmak öğrencilerin elindedir.

- Bu güzel sohbet için teşekkür ederim.

Bana severek çalıştığım ODTÜ hakkında konuşma fırsatı verdiğiniz için çok teşekkür ederim.

Ocak 2015